

NEPŘEDMĚTNÉ VÝZVY ČESKÉ FILOSOFIE

Zpráva z filosofické konference konané ve dnech 10. – 12. října 2012 v Písku

V lednu letošního roku se na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem zformovala pod vedením Martina Šimsy skupina studentů a pedagogů, kteří si ve Studentské grantové soutěži podali návrh na dvouletý výzkum české praktické filosofie. Hlavním cílem projektu bylo (a je) analyzovat a nově interpretovat významné české myslitele, kteří prostřednictvím svého filosofování ukazovali, že každá filosofie má své etické, společenské a politické předpoklady i důsledky – že je praktická.

Během prvního roku bádání si řešitelé předsevzali úkol blíže se zaměřit na filosofii Ladislava Hejdánka, který se dožívá významného životního jubilea. Nadto mu v letošním roce vyšly další dvě knihy (*Úvod do filosofování, Co je dnes zapotřebí*), což dokazuje jeho význam pro filosofii s přívlastky česká a praktická. Bádání započalo na jaře a jeho přípravnou fází završilo květnové dvoudenní seminární čtení Hejdánkových textů v severočeském Opavně. Zde byli studenti seznámeni s elementárními pojmy Hejdánkovy filosofie a pokusili se, s pomocí pedagogů, o jejich první kritickou reflexi.

Pro veřejnost významnějším výstupem je nedávná konference *Nepředemtné výzvy české filosofie* konaná v píseckém pensionu Sport na břehu Otavy. Jihočeské Athény přilákaly, k milému překvapení pořadatelů, na čtyřicet účastníků, z nichž rovných dvacet vystoupilo se svými příspěvky. K zahájení došlo ve středu 10. října úderem druhé hodiny odpolední na městské radnici. Zde se všem dostalo vřelého přijetí od starosty města Ondřeje Veselého. Konferenci samu zahájil děkan FF UJEP, Aleš Havlíček, který zároveň přivítal i jejího nejmilejšího hosta, Ladislava Hejdánka. Ten se zúčastnil první části, která se odehrávala v zasedací síni radnice. Zde svůj příspěvek s názvem *Zastavení u několika tezí Ladislava Hejdánka* přednesl Jakub S. Trojan, Hejdánkův blízký přítel a kolega. Ve svém vystoupení zpochybnil Hejdánkovo tvrzení o možnosti absence pevného nositele (substrátu) události a podnítil ostrou diskusi, do které nejdůrazněji vstupoval kritizovaný. Druhou vystupující byla Šimona Loewensteinová, která na pozvání přicestovala z Berlína. Ve své promluvě porovнала rádrolovský programový koncept filosofie s akademickou filosofií Patočkovou, již považovala za nedostatečnou. Kritika to však byla dvojí, neboť zároveň upozornila na nebezpečí programového konceptu, který může v podobě samozvaného mesiášství spíše škodit. Ani ona se nevyhnula Hejdánkovým silným reakcím.

Po přesunu na pension proběhl blok příspěvků vztahujících se k Hejdánkovu méontologickému konceptu skutečnosti. Zahajoval Viktor Žárský, který se zabýval vztahem přírodovědy a filosofie. Vedl polemiku nad oprávněností filosofické kritiky pozitivisticky vnímané vědy. Zuzana Škorpíková se zaměřila na vztah něčeho a ničeho. Kladla si otázku, proč je spíše „něco“ než „nic“ a jak „nic“ uchopit pomocí nepředemtných pojmů. Po večeri patřil čas Janu

Payneovi a jeho dravému příspěvku s názvem *Zkušenost s nepředmětnou skutečností*. Plénum bylo asi nejvýrazněji zasaženo jeho odvážnou obranou předpokladu víry jakožto citu, jehož se nedokázal vzdát ani po dlouhé diskusi. Aleš Havlíček se v několika svých poznámkách ptal, jak se Rádlova filosofie staví k otázce jednoty a zda dualismus světa ruší, či zakládá. V již pozdních večerních hodinách byla Václavem Dostálem přednesena Hejdánkova koncepce subjektu z jeho ranějších prací, ve kterých byl ovlivněn Teilhardem de Chardin. Jako poslední vystoupil Jan Hron s informacemi o Archivu Ladislava Hejdánka.

Druhý den ráno, po náročných nočních disputacích, započal svou provokující kritikou Hejdánka Petr Bláha s příspěvkem *O radikálnosti radikálního myšlení*. Příspěvek Báry Řebíkové o vztahu nepředmětné filosofie a umění taktéž vzbudil diskusi – tentokrát nad rolí či úlohou umění ve společnosti. Přes poledne vystoupil Václav Němec, který upozornil na Hejdánkovo směřování nepředmětné výzvy a hodnoty, místo kterého nabídl své pojetí hodnoty, která je dědictvím a zároveň i motivací k vykročení. Následoval Daniel Kroupa, který varioval nad tématem nepředmětnosti. Velmi zajímavým byl příspěvek Petra Jíry, který u Jana Patočky objevil nepublikované články z válečných let, ve kterých se Patočka zamýšlí nad novou metafyzikou, která by opustila původní aristotelskou metafyziku zpředmětňující. Patočka zde, ještě před svým obdobím tzv. negativního platonismu, předznamenává snažení Ladislava Hejdánka. Šárka Slaninová provedla rozbor pedagogiky a zamýšlela se nad nepředmětným rozměrem výchovy.

Odpolední theologickou část zahájil Jiří Hoblík, který připomněl nesnáž s nepředmětným chápáním víry, neboť se k jejímu uchopení musí užívat zpředmětňující pojmy. Václav Umlauf na příkladech biblického obětování Izáka a na homérovské Odyssei dokládal Boha jakožto událost v hejdánkovském smyslu. Posledním v této části byl ústecký student Petr Andjelkovski, který přednesl referát s názvem *Postava Ježíše Krista a vztah filosofie a víry u Ladislava Hejdánka*.

V konečném bloku, který byl věnován politické práci Ladislava Hejdánka, vystoupil Martin Šimsa s kritikou liberalismu v české demokratické tradici. Jan Musil upozornil na Hejdánkův obtížný požadavek vyvarování se politické angažovanosti a posledním přednášejícím byl Václav Tollar, jenž v návaznosti na Václava Dostála hovořil o emancipátech – komplikovaných entitách vzešlých ze subjektů.

Konference skončila po dvou náročných, avšak vyvážených dnech. Každý příspěvek vzbudil pozornost a následnou zaujatou diskusi. Pro pořadatele je potěšením, že tématem nepředmětnosti oslovili širší veřejnost, která svou účastí doložila význam filosofického konceptu Ladislava Hejdánka. Z konference vzejde na jaře 2013 kolektivní monografie, která bude, vedle konferenčních příspěvků, stmelena dalšími texty a poznámkami nad praktickou filosofií, nad dalšími autory, kteří paralelně s Hejdánkem tvoří corpus českého myšlení.